



**POHJOISMAINEN  
MALLI  
6 MINUUTISSA!**



# Toteutunut ihme?

Kerta toisensa jälkeen Suomi, Ruotsi, Tanska, Norja ja Islanti löytyvät kärkisi-joilta, kun mitataan maailman parhaita maita elää.

Monet pitävät tätä itsestäänselvyytenä. Mutta sitä se ei suinkaan ole. Tämä on seurausta siitä, että olemme rakentaneet yhteiskuntamme tietyllä tavalla. Sitä kutsumme Pohjoismaiseksi malliksi.

Lisääntynyt epävakaus maailmalla lisää epävarmuutta. Lisääntyvä kaupan-  
käynti, maahanmuutto sekä teknologia luovat uusia mahdollisuuksia – ja uu-  
sia ongelmia. Vaakakupissa on paljon voitettavaa ja hävittävää. Kun pelissä on  
suuret panokset, tarvitaan myös lisäpanostuksia.

Mutta mikä se Pohjoismainen malli oikeasti on? Kuinka se toimii? Onko se to-  
dellakin ihme ja toimiiko se kaikille? Tutustumismatkan voi aloittaa tästä.

## Oletko valmis?



The Economist  
–lehden etusivu  
2.2.2013.

# 1. Mitä odotamme yhteiskunnalta?

Useimmat meistä pitävät tärkeimpinä asioina pysyvää työtä, riittävää toimeentuloa, kunnollista asuntoa ja toimivaa lähiympäristöä, koulutusta, hyvää terveyttä, perhettä ja ystäviä. Siis turvallista maata.

## Tarvitaan yhteiskunnan tukea siihen, että:

- **Useimmat ovat työssä**
  - Työ antaa elämälle sisältöä – ja saamme siitä rahaa hankkia tarvitsemamme.
- **Olemme tehokkaita**
  - Vanhanaikaiset toimintatavat ja tuhlaus heikentävät hyvinvointia ja pienentävät palkkoja.
- **Olemme tasa-arvoisia ja kunnioitamme toisiamme**
  - Emme hyväksy syrjintää sen missään muodossa.
- **Pidämme tuloerot matalina**
  - Tämä on oikeudenmukaista. Ja luo hyvinvointia.

Tällainen yhteiskunta ei synny itsestään. Yhteiskunta on sellainen, miksi sen muovaamme. Yhdessä.



*– Poliitikkojen tehtävä on rakentaa tanssilattia, jolla kansalaiset voivat tanssia elämänsä tanssin.*

**Tage Erlander, Ruotsin pääministeri 1946-1969**

FOTO: COLOURBOX.COM

## 2. Olemmeko todellakin onnistuneet Pohjolassa?

Kyllä olemme. Pohjolassa tulot ovat kasvaneet jo vuosikymmeniä ja köyhyys on vähentynyt, työllisyys on parantunut ja työn sekä perhe-elämän yhteensovittaminen on helpottanut erityisesti lapsiperheiden elämää.

**Pärjäämme vertailussa aina vain paremmin, myös suhteessa muihin.**

Vertailussa muihin maihin, myös USAhan, meillä pääsääntöisesti:

- **Työtä on helpompi löytää ja työolot ovat paremmat**
  - Työllisyysasteemme on vähintään yhtä hyvä, samoin koulutukseen osallistuminen. Alimmat palkat ovat pieniä, mutta selvästi paremmat kuin Iso-Britanniassa tai USAssa.
- **Tuottavuus on korkea**
  - Tämä yllättää monet ulkomailla.
- **Tasa-arvo toimii**
  - Useampi nainen on palkkatyössä. Vanhempainvapaat ovat parempia. Päivähoito on kattava.
- **Tuloerot ovat huomattavasti pienemmät**
  - Harva on todella köyhä. Rikkaimmatkaan eivät ole superrikkaita.



*– Maailma olisi turvallisempi ja vauraampi, jos meillä olisi enemmän Pohjoismaiden kaltaisia kumppaneita.*

Barack Hussein Obama,  
Valkoinen talo, 13.5.2016

# 3. Miten tähän päästiin?

## Enemmän luottamusta

- Jokaista kohtaan – niin poliitikkoihin kuin julkiseen sektoriin ja ammattiyhdistysliikkeeseen.
- Luottamus mahdollistaa paremmat sopimukset ja sopivankokoisen hallinnon, eikä joka käännteessä tarvita juristeja.
- Silloin uskallamme kehittää töitämme – ja panna pyörät pyörimään.

## Enemmän yhteistyötä

- Pohjoismaissa yhteistyö työnantajien ja työntekijöiden kesken on yleistä.
- Vuoropuhelu poliitikkojen ja työmarkkinajärjestöjen kesken toimii.
- Ongelmat voidaan useimmiten ratkaista välittömästi.

## Avoinna maailmalle

- Yhteydet muihin maihin toimivat kaupan, matkustamisen, työntekijöiden liikkuvuuden ja netin avulla.
- Uusi teknologia on mahdollisuus, vanhaan on helppo jämähtää.

## Ymmärretään, että "jakaminen on hyväksi"

- Jokaisella – myös niillä, joilla on eniten rahaa – on paremmat olot ja turvallisempaa, kun köyhyys on vähäistä. Se vähentää sosiaalisia ongelmia ja levottomuutta.
- Myös yritykset voittavat, kun panostetaan kaikkien osaamiseen. Osaava työvoima tuottaa paremman tuloksen.

## Luja luottamus koulutukseen ja työhön

- Pohjoismaissa tavataan opiskella ja tehdä työtä kunkin kykyjen mukaan. Se toimii omaksi, perheen ja yhteiskunnan hyväksi. Ja tietysti rakentaa tulevaisuutta.

Luottamus lisää luottamusta. Annetaan myös kiitos työnantajille, jotka katsovat pidemmälle tulevaisuuteen ja panostavat koulutukseen ja yhteistyöhön. Heitä on paljon, ja Pohjoismainen malli tarvitsee heitä.



# 4. Tuoko selittää kaiken?

Aikalailta kyllä. Mutta on meillä tätä pyörittävä moottorikin.

## Pohjoismaisen mallin kolme peruspilaria:



Siinä se hyrrää. Peruspilarit muuttavat toiveet käytännön tuloksiksi.

Ja niin kuin kolmijalkaisessa jakkarassa – jos yksi jalka kaatuu, kaatuu kaikki.

# 5. No hyvä, mutta miten tuo toimii?

**Kaikki perustuu yhteistyöhön. Ollaanhan nyt Pohjolassa.**

Tässä toteutuu hyvän kehä. Selvitetäänpä pilari pilarilta:

1. Järjestäytyneessä *työelämässä* työmarkkinajärjestöt sopivat korotuksista matalimpiin palkkoihin ja pitävät palkkaerot maltillisina – yritysten maksukyvyyn huomioiden.
2. Tämän ansioista poliitikkojen on helpompaa pitää *talouden* ohjaus käsissään: valtiontalous on kunnossa ja luodaan edellytyksiä uusille työpaikoille.
3. Kun useimmat käyvät töissä, on meillä varaa *hyvinvointivaltioon*. Samalla tuottavuus lisääntyy hyvän koulutuksen ja terveyden ansiosta.
4. Siispä takaisin *työelämään*: tuottavien työntekijöiden avulla yrityksillä on varaa maksaa korkeampia palkkoja – mutta vain, kun yrityksiä jatkuvasti kehitetään.

Pohjoismaissa ammattiliitot ovat mukana, kun pohditaan yritysten modernisointia, vaikka se usein tarkoittaakin työntekijöiden määrän vähentymistä. Usein löydetään toinen työ, tai sitten hyödynnetään sosiaalista turvaverkkoa. Ammattiyhdistysliikkeen edustajat, luottamusmiehet, keskustelevat, miten tämä järjestetään.

**Tulos:** nykyaikaiset yritykset, hyvät palkat ja enemmän kunnollisia työsuhteita, joissa on osaavat työntekijät. Parempaa elämää useammalle. Ei hassumpaa.

1950-luku



FOTO: TELEMUSEET

2010-luku

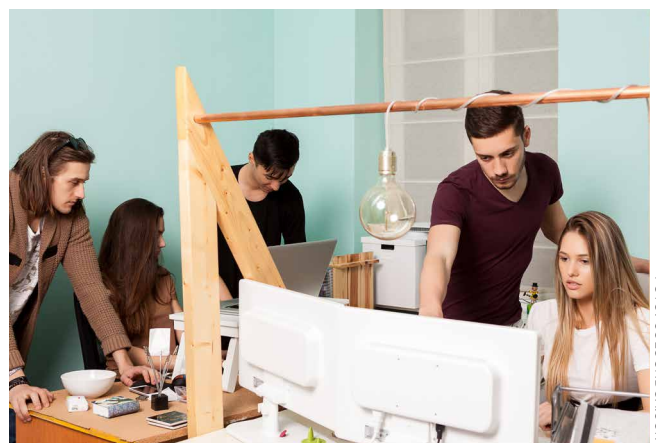


FOTO: COLLOURBOX.COM

## 6. Saisinkos minä välillä puheenvuoron?

### **Miksi kukaan tekee töitä, jos tukea saa noin helposti!**

Ensin täytyy toki olla töissä, jotta saa työttömyyskorvausta, sairauspäivärahaa tai työkyvyttömyyseläkkeen. Näiden suuruus riippuu aiemmista ansioista. Siksi työn tekeminen kannattaa.

### **Valtaosa tuloista menee korkeisiin veroihin!**

Ei. Erityisesti pieni- ja keskituloisilla valtaosa tuloista jää itselle. Ja veroilla saa myös paljon: ilmainen koulutus ja terveydenhoito, julkinen liikenne, poliisi ja puolustus. Reilua, eikö totta?

### **Tämähän on puhdasta kommunismia!**

Kaukana siitä. Tämä on sosialidemokraattista politiikkaa, joka perustuu kansanvaltaan, yhteistyöhön ja avoimiin markkinoihin. Kaukana siis Leninistä ja Stalinista. Mutta kaukana myös raa'asta kapitalismista, jonka Thatcher ja Reagan toivat Englantiin ja USA:han 1980-luvulla.

### **Tuo ei onnistuisi yksin pohjoismaisin voimin!**

Näin juuri onkin. Hyödynnämme täysimääräisesti muista maista tulevia tuotteita, teknologiaa ja hyviä ideoita lentokoneista Googleen tai vaikka Nelson Mandelaan. Mutta samalla tarjoamme Pohjolasta paljon, esimerkiksi vihreä energia, Bang & Olufsen, Lego, Kone, Björk, Linux, Skype ja Spotify!



*Josef Stalin. Neuvostoliiton kommunistipuolueen johtaja 1922-1953.*



*Margaret Thatcher. Ison-Britannian pääministeri 1979-1990.*



# 7. Tuskin se noin ruusuista voi olla

## Olet oikeassa.

### Pohjoismaissakaan ei ihan kaikki ole kunnossa. Esimerkiksi:

- Hyvinvointi on pääsääntö, mutta erot palveluiden saatavuudessa ovat liian suuria.
- Tasa-arvossa voisimme vielä olla parempia.

### Jotkin asiat ovat jopa edistyneet väärään suuntaan:

- Nuorten on vaikeampaa saada vakinainen työpaikka. Asuminen on kalliimpaa kuin aiemmin.
- Työehtojen polkeminen on luikerrellut työelämään.
- Yritysjohdolla ja osakekeinottelijoilla menee lujaa, mutta leikkaukset syövät yhä useamman toimeentuloa. Epätasa-arvo siis kasvaa.

### Kamppailemme megatrendien kanssa niin hyvässä kuin pahassa:

- Uutta teknologiaa tulee jatkuvasti. Digitalisointi, robotit, keinoäly.
- Globalisaation myötä valtioiden rajat menettävät merkitystään. Kaupungistuminen keskittää.
- Maahanmuutto lisääntyy niin työperäisen muuton kuin pakolaisuuden seurauksena.

Lisäksi on kaikille yhteinen suuri ongelma: ilmastonmuutos.



FOTO: TRI D. NGUYEN

## 8. Sepäs hätkähdytti. Mitäs nyt tehdään?

Siihen tarvitaan toiset "6 minuuttia"! Mutta katsotaanpa. Ei pidä unohtaa niitä valtavia resursseja, joita olemme aikaansaaneet Pohjolassa. Koneita ja rahaa on roppakaupalla, mutta ensisijaisesti kykyä, teknologiaa ja tietysti luottamusta. Ja nämä mahdollistavat paremman koulutuksen, hyvät kulkuyhteydet ja vihreämmän yritysmaailman.

### Näitä resursseja voimme hyödyntää kohti parempaa:

- **Pidetään kiinni ihanteistamme.** Ne ovat nyt hyökkäyksen kohteena. Meidän on puolustettava tasa-arvoista Pohjolaa, mutta myös turvallisuutta, kansanvaltaa ja muiden kunnioitusta.
- **Pannaan sosialidemokratia toimimaan.** Kaikille pysyvä työpaikka, koulutus ja asunto. Nostetaan ilmastokysymys ykkösasiaksi. Maahanmuuttajat pitää saada nopeasti koulutukseen ja töihin.
- **Meidän on ymmärrettävä nykyistä paremmin uutta teknologiaa ja uusia medioita.** Pohjoismaisen mallin peruspilareita on kehitettävä. Ammatillinen järjestäytyminen on pidettävä korkeana.

Tarvitaan poliittista työtä, jotta tämä toimii. Haluamme yhteiskunnan, joka pitää kaikki mukana



FOTO: HELGE MIKALSEN/VG

*Islantilaiset vaativat mielenosoituksessa uusia vaaleja Alltingetin edessä huhtikuussa 2016.*

# 9. Mitä minun pitäisi tehdä?

Sinunko?

Se on sinusta itsestäsi kiinni. Suuria tai pieniä tekoja. Netissä, koulussa tai työssä, poliittisessa puolueessa tai perheen kesken. Mutta yhdessä muiden kanssa.

Riippumatta siitä, elätkö Lahdessa tai Oulussa, Kööpenhaminassa tai Thistedissä, Reykjavikissä tai Akureyrissä, Oslolla, Tromsössä, Malmössä tai Morassa.

Pohdi yhdessä muiden kanssa uusia ratkaisuja kansalaisten jokapäiväisiin ongelmiin. Esimerkiksi, miten saadaan nuorille lisää kunnollisia työpaikkoja.

Pohjolan ihme, Pohjoismainen malli ei pysy kunnossa itsekseen.

**Ihmeitä tehdään politiikalla. Yhdessä.**





# ME RAKENNAMME POHJOLAA

WWW.SAMAK.INFO



"Pohjoismainen malli 6 minuutissa!" on ladattavissa osoitteessa [www.samak.info](http://www.samak.info). Esitteen on kirjoittanut SAMAKin pääsihteeri Jan-Erik Støstad pohjoismaisen tutkimusprojektin, NordMod2030:n tuloksiin pohjaten. Kiitos kollegoille, ystäville ja perheelle. #NordMod6min

Suomalainen, ruotsalainen, tanskalainen, norjalainen ja islantilainen malli ovat sovelluksia Pohjoismaisesta mallista.

SAMAK on Pohjoismaiden sosialidemokraattisten puolueiden ja ammatillisten keskusjärjestöjen (LO-järjestöt ja SAK) yhteistyöelin.

Etusivun kuva on Gustav Vigelandin "Elämän pyörä" (Jean-Pierre Calbéra, flickr.com).

Ulkoasu: Robert Mehmet Mulleng Sezer, LO Media

Painopaperi: 140 g, Multioffset

© SAMAK 2017

